

ՀԱՐՑԵՐԷՔ

12 VULS 1871

Իմաի շու 1851 հոկտեմբեր 16 տա
ադու օլունան Զմեաու Միտոդոսուն
Ղալըպճեան իգնատիոս էֆէնտի տա
խի խաթթը տէսթը իլէ վաղը իմզա
կըյէմիշ, վէ Պահթիյալ էֆէնտի տա
խի խաթթէթէն թահրիրաթ թահրիր
իլէ գապուլ իթմիշ օլուպ, վէ սու
գանուն իրիկիա կաթողիկոսլուղու
նուն տախի խաթթէթէն պիր գանու
նու օլուղու հալտէ նէ՞ ճէսարէթ
իլէ իրիկիա կաթողիկոսլուղունուն
թարիքի իւղրէ կիտէյօրուղ տէյէ պի
լիլէր, Հեմ օ կաթողիկոսլուղուն է
սաաը օլուպ քէնտիլէրինին տախի գա
պուլ իթմիշ օլուպլար գանունէլէրի
սյազ ալթընա ալտըլար, իշթէ կա
թողիկոս ինթիխապ օլան Պահթիյալ
էֆէնտի քէնտի իմզասը իլէ քէնալինի
լանէթլի, վէ նղովքլու իլան իթմիշ

տիր, պունտան զիպտէ տաճառն իւր
թէր :

Բիւստոս Էֆէնտիմիզ տախի Պիզա-
տոսու քէնտի աղղընըն իգրարը իւր
միւթթէհիմ իթտի . « Դո-սապեր »
տէյէրէք : Պիզտէ Ղալըպճեան վէ Պաճ-
թիյար Էֆէնտիլէրէ տէրիլ « Դո-ս-
սապեր » . Սիլին իգրարընըն տըր . սի-
լին թագրիլիլիլ տիր : 1851 տէ
Գասպարեան վէ Գաղանճեան հէ-
նիւզ բիսգոպոս թագտի « օլմամըզ
օլտուզլարընտան օ սինօդտա պու-
լունմամըզլար տըր : Հասուն Էֆէնտի
հաղրէթլէրիլին ինթիխապը իսթէնի-
լիլ իտէ պաճա իտէլիմ , քի տէսիսէլի
հիլլէլի վէ եօլտուզ օլմուշ : Պու տէ օրթ
բիսգոպոսա մը տիւշտիւ տիւան գուր-
մապ , շէրիաթ կէօրմէք , հիւքմ
իթմէք , պունարըն տա իքիսի փւշիւ-
անիւք բիսգոպոս օլարապ , Էօթէտէ
օն պիր բիսգոպոսլարըն պէր թէրաֆ
իտիւպ , քէնտի պալընընա տէրնէք
գուրուպ , հիւ տիր Հասուն Էֆէնտի
նին ինթիխապը տէմէյէնէրէտէն հաղ-
գտինմիլլէր : Էյէր բիսգոպոսլարա ա-
յիա պիր մէսէլէ վար իտի իտէ Սինո-
դոսուն պիլլէք իշի տէյիլ մի իտի :
Պէյլէ տէօրթ տանէսինին քէնտի
պալընա շէրիաթ քէտմէսի պիր մէք-
թէպ չօճուղունուն տախի ագլընա
մուղայիր պիր նիգամըղըպ տէյիլ մի
տիր :

Ամմա տէյէքէքէր քի տիկէր բիս-
գոպոսլար քիւրսինին հուգուգունու
մուհաֆաղա իթմէք պօրճունտա թէ-
քեաթիւ իթմիլ օլտուզլարընտան
հուգուգլարընըն գայալ իթմիլլէր : Փա-
գաթ քիմ տիր պու շէրիաթը քէտէն
պու բիսգոպոսլարա գարշը : Պու
պօրճու , տէօրթիւ պիլիյօրտա էքսէ-
րիլթի պիլմէյօր մու , եաթոտ պիր
Սինոդոստա տէօրթ բիսգոպոս էքսէ-
րիլթի ալէյհինէ պիր հիւքմ վէրէպի-
լիլ մի : Եաթոտ վէրսէ մապուրւ սայը-
լապիլիլ մի , եօթոտ պիր բիսգոպոս ,
պիր քաճանայ վէ պիր ճէմիլթ Գա-
թալիլիլի Էսնասընտա մալիք օլմամը-
ղը սէլահիլթ թէ քիլիսէնին Ռէսիստէն
Էթիլ-սօղ վէ Բանաթիւլ վէ Գայալ օլմու-
ղ :

իլան օլունտուքտան սօնրա մը մալիք
օլտուլար :

Ամմա պէլ քի տէյէքէքէր , « տէօր-
տիւմիւզէ միլէթիմիլին սայիր բիս-
գոպոսլարը տախի զրմիլն հէմէքքեար
ալըլար պու իշլէրիլիլլէրէ » : Հայտէ
պունու տա գապուլ իտէլիմ հաթթա
միլլէթիմիլին օն տօգուգ բիսգոպոս-
լարը տախի պիր եէրէ կէյսէ վէ Հա-
սուն Էֆէնտի հաղրէթլէրիլ քէնտիսի
տախի անլէր իլէ իթթիֆապ իտիւպ ,
եէնի պիր կաթողիկոս նասալ իւ թայ-
եիլինէ միւպաշիրէթ օլունտա թագիմ
առաքեւական կոնգակ իլէ իւք ինթի-
խապ վէ թաստիգ կէրի ալընմատը-
ճա նասալ նասալ տըր , ինթիխապ ին-
թիխապ տըր , միւքէմմէլ տիր վէ թառ-
տիգ թաստիգ տիր , վէ տիկէր օ մա-
գուլէ ինթիխապ վէճհէն միլլէլ վի-
ճուհ հիւ տիր քէէնլէլէքիւն հիւք-
միւնտէ տիր վէ սէպէպի տէ կիւն կի-
պի աշիքեար տըր , չիւնքի իւթիւն
պիր հիւքիւմմէթին հիւքմիւ սիճիլի ,
քէնտիլէ թապի օլան հիւ տիւնտան
վէ հաքիստէն պօղուլուպ լապլ օլա-
մապ :

Պիր աղ տաճա իլէրի կիտէլիմ :
Հասուն Էֆէնտի հաղրէթլէրիլին ին-
թիխապընտա եօլտուզլուգ վար իմիլ ,
էք ալա , ֆաղաթ քիլիստէ պիր իւն-
թիւն հիւքիւմմէթ վար ալը քի , հէր
եօլտուզլուգ նիգամընա թէվիթի-
գըլար , իգմալ իտէր , վէ իշթէ տօ-
գուգունճու Պիոս բաբա հաղրէթլէ-
րի 1867 յուլիս 12 տէ գօլիսում
լուղէթլէրի իլէ նէշը իթմիլ օլտու-
ղը կոնգակա (1) աշիքեար տէր , « է-
յէր տօգուգունճու Պետրոսուն ին-
թիխապընտա պիր նիգամըղըպ տախի
վուգու պուլմուշ իտէ իքմալ իտէ-
րիլ պիլթիլիլլէր » :

Շէյլէ քի ալթըր քիմսէնին հաղ-
գը եօգ առուր վէ օլմամալ եօլտուգ-

(1) Պու կոնգակ օն տէօրաիւնճիւ Բե-
տիկոտս բաբանըն Աբրահամ կաթողիկոսուն
գաթընա վէրաիլի կոնգակ միսիլիլ տօգու-
գունճու Անտոն Պետրոս կաթողիկոսուն գա-
թընա Պիոս տօգուգունճու Բաբանըն վէր-
տիլի կոնգակ տըր :

լուգ պէհանէսի իպրապ իթմէյի :

Շիմտի սօրարըլ շու տէօրթ Էֆէն-
տիլէրէ : Կիլիկիա բիսգոպոսլարը Հա-
սուն Էֆէնտի հաղրէթլէրիլին կաթու-
ղիկոս նասալ ու թային իտէրէր , վէ
Բաբա հաղրէթլէրիլնէ եաղաղարը
մէքթուպտա թաստիքիլին թիճա իտէ-
տէրէք , ճան իլէնիլ-լիլ ինթիխապ իթ-
տիք տէրէր . Բաբա հաղրէթլէրի ին-
թիխապը գապուլ վէ թաստիգ իտէր
վէ ումում գաթալիլիլլէրալն Կիլիկիա
պարիաքը թանըրը , քէնտիլէր տախի
էյլէ թանըրը . թէ պրէք մէքթուպ-
լէրի եաղարը , էլլէրի իլէ քիւրսի-
սինէ գուրու իթտիլիլլէր , սինոգ-
վաթը Էօնիւնէ տիլլէթիւպ , վէ Կիլի-
կա պարիաքը անլէրին էլլէրինէ գա-
ւանութիւն վէրիլ եէմին իտէրէր :

Շիմտի իտէ պունարտան տէօրաիւ-
գալգարըն տիւան գուրարըն , պիր
բաբանըն կոնգակը օլթառտա տուրուր
իքէն ալէյհինէ շէրիաթ քէսէրէր
բաբալա գարշը շէյլէ իսթապ իթ-
միլ օլտուլար , « Սանա իթաթ » իտէ-
րիլ , Ուրբանեան գաւանութիւնու-
նու գապուլ իտէրիլ , նասըլ քի պու-
բաղար կաթողիկոս օրհնէք վէսիլէսի
իլէ հէմ օգուտուգ հէմ եէմին թախ-
թընտա պունա իթաթ իթմէյի տէր
իւհտէ իթաթ , ֆաղաթ սէնին պառ-
րիաք թաստիգ իթաթիլին պիլ թա-
նըմայը , պիլ օնու թախթընտան ա-
շաղը ալըրը , սանա րայէթ իտէրիլ ,
ֆաղաթ սէնին Հասուն Էֆէնտիլին
պօյնուհա քէնտի էլին իլէ գօլտուղըն
բալիսու պօյնուհա չըղարըրը եէ-
րէ տթարըք Սէնին . . սէլահիլթ թիլին
իգրար իտէրիլ , ֆաղաթ Քօմիսիոնմ
կոնգակընա գարշըրը պիլ տէօրաիւ-
միւգիւն իմգալ իլէ Ոսկեբերան քի
լիսէսինտէ մէմպէրտէն օնուն կաթ-
ղիկոսլուգունուն հիւ օլտուղընու
իլամ իտէրիլ , Հասըլ սէն օնու կա-
թողիկոս թանը , պիլ օնու չկաթողի-
կոս իթաթ , սէն օնա տօգուգունճու
Պետրոս տէ , պիլ օնա գարշըրը տօ-
գուգունճու Պետրոս պուլտուգ գօ-
տուգ : Սէն օնու Կիլիկիա քիւրսիլ-
նէ օլթուրթ , պիլ օնու քիւրսիլնտէն

ՄԻԻԹ Ե ՆԵՎԻՅԵ

ՃԵՉԱՅԻՐ ԻԹԹԻԼԱԼԸ

Ճեղայիրտէ պիր իսթիլալ զուհուր խլէտիկի խապէրը թէլէզրափխէսինի կէշէնլէրտէ եազմը ըտըզ, պու պապ տէ Գրանսա զազէթալէրինտէն աւմըզ օլտուղումուղ թափսիլաթըն իճմալա թը լազըմէսինի պէր վէճհի աթի եէ կէան եէկէան պէյանընա իպթիտար խլէրիզ :

Ճեղայիր գըթասընըն ճէմիլէթի ի լէ պիր մահալը մախսուսէսինտէ սա քին օլմայուպ հէր թարաֆընտա տա զընըզ հալտէ պուլուհան վէ Պէրանի նամը իլէ սիւթէարիֆ օլան գըմը ա հալիի իսթմիլէսի պէյնինտէ պիր վա գըթտէն պէրու իսթիլալ իմարէլէրի վար իաի իտէ տէ պուհլար էջլէ տա զընըզ պուլուհուպ հէր նէրէտէ ախ շամ իտէրլէրտէ օրատա գալըր վէ սա պահըրը ապա վէ քէպէսինի ալըր կի տէր թագըմտան օլմագ ճիհէթի իլէ սուրէթը հարէքէթլէրինտէն Բիլի մէ մուրլէրինէ պիր սէրրիլթէ ալընամա մըզ օլտուղու հալտէ զիլհիճճէնին սէ քիզինճի կիւնիւ իսթիլալ պիւթիւն պիւթիւն ազըզա վուրմուշ տուր :

Սէպէպի իշու օլմուշ քի եէօվմը մէզ քիւրտէ նէֆըր ճեղայիրտէ պիր թապուր եահուտի ալճը ադքէրի նէ ֆէրաթը քէնտի հալալէրինտէ կէզին մէկէ չըգըպ Վիլիլի սօքաղընտան կէ չէր իքէն իտլամըն մուճիպի հիտտէթ վէ շիտտէթի օլուր պիր թագըմ լա գըրտըլար սէջլէմէկէ պաշլամըշլար : Վրթըզ պուհլարըն պու հարէքէթլէրի զաթէն պիր գույրուք աճըլարը օլմագ ճիհէթի իլէ իսթիլալէ միւսթաիտ պուլուհան մէզքիւր Պէրանիլէրի ա յագլանմագտան թապիի մէն իտէմէ միշլէր տիր :

Իշ պու Պիրանիլէրին շու կիւնլէր տէ սուրէթը հարէքէթլէրինէ կէօրէ էվլէճէ պէյնլէրինտէ սէօղլէշմիշ օլ մալարըրլար քի նէֆըր ճեղայիրտէ վա գտայը մէզքիւրէնին զուհուր իթտիլի

կիւնտէ վէ սաթտէ պիւթին ճեղայի րին հէր հանկը թարաֆընտա պիրանի վար իտէ ճիւմլէթէն եահուտիլէրին վէ պու սըրատա Գրանսըզլարըն ալէյ հինէ գըլամէ հաղըրլանմըշլար, վէ ճի պալ աթլաա սիլիլէլէրինտէ մաշլա կիպի ալամէթլէր իլէ թա սահիլտէքլի արգատաշլարը իլէ մուխապէրէ իտէր ճէսինէ իշին հէր թարաֆընը տիր շիւնմիւշլէր տիր :

Փագաթ պուհլար էջլէ էլլէրին ի կէշէնլէրի վուրուպ թէլէֆ իտէյիմ հէ վասընա տիւշմէյուպ հիւքիւմէթ իճլ իհգագը հագգ օլուհմալարընա իլ թի զալտէ կիպի պուլուհուտուգլարըն տա եալընըզ լազըմ կէլէն հօգթալէր է յատէճէ գարաղօլար իգամէսի իլէ սայիշի մէմլէքէթ մուհաֆագա նա պիլմիշ օլտուղու հալտէ նէ ճեղայիրտէ եահուտիլէրտէն հ րաթ կէօրէն միւսիլմանլարըն հաքէմլէրի պիլ իճըա հագսըզ րըլարգտէն պաշգա իլամլարըն անըն իւշիւնճիւ եանի իյտի իզհ նիւ նէշը օլուհուտուղուհուտան ս միւսիլմանլար աթէշը հիտտէ շիտտէթլէրինի իթֆա իտէմ տիր :

Փրանսըզ զազէթալէրի տալ րանտանըն պէջլէ հէնիւպ սուլ մէշըուլ պուլուհուտուղու պիր գ տէ վէլէվ միւսիլմանլար հագս սալար պիլէ ուրուգու իսլամիլ րինի պի հագգ թահրիգ խլէյէն ի պիր հիւքիւ վէրմէսի ճիհէթ ճեղայիր հիւքիւմէթ մահալիլ թագալիհ իտէյօրլար :

Միւսիլմանլար հիւքիւմէթտէ մուլլէրինին աքսիշու մուամէլէյի րիւնճէ, միւսէլլիհէն մահալը հիւ մէթէ հիւճմ իտէրէք ստաքիրի ս թահֆըզէնին մուգապէլէսինէ մէ իշէրիլէ կիրէմէմիշլէր իտէ տէ թա թագըմ գասապանըն խուսուսի եահուտիլէրին տիւքեանլէրի պուլ նան չարշու վէ բաղարլէրինէ տէօր լէրէք տիւքեանլէրինտէ պուլտուգլ րը հէնայը զասալ վէ զարէթ խլէմէ ւէր տիր :

աշաղըր ալըպ պիր հակաթու իհտաա իթ տիր, վէ եէրինէ պիր տիկէրինի նասալ իւ թայէին իթտիլէ, սէնին օնուհ է ինէ վէրալին տասալ պիզ էլինտէն ալըպ, օնու իշիմիլտէն պիրինէ վէր տիր, սէն պու ալըն 13 իւնտէ Հա տուհ էֆէնտիլէ եազտըլըն աւաքէլա կան նամէտէ օնու մէշըու տօգու զուհու Պէտրոս պասարիարը տէյի թա նըր, օնու վէ սասաղ օլանլարընա իլ թիֆաթը փէտէրանէ խորազ իտէրին, սիլարա պուղտայ, պիզէ աթէշէ ա թըլաճագ սաման աէրսին, օնլարը սալիմ պիզի գայալ օլմուշ ատու էտէր սին, ֆագաթ պիզ պուհլարը հիշ եէ րինէ թութարըզ մէքթուպուհ խաթ թը տէսթին իլէ իմզալանմըզ օլտուղու իշին սախթէ տիր տէյէ մէյիլ ֆագաթ եա ալտանմըշըն եա ալտաթըրօրտուհ տէմէյէ ճիւրաթ իտէրիզ : Հասուհ է ֆէնտի մէշըու Պատրիարը տէյիլ Պահ թիար էֆէնտի տիր կիլիկիա կաթու զիկոսու տօգու զուհու Պէտրոս, պի զիլ աալը պըրմըզ պուղտայ, Ալահըն ընթիլալըն տա պիզիլ, օնա սասաղ օլան րար ինտիմիլտէ միւսլթէգէլ տիր լէր : Սիլ օնլարա կիլիկիա իտին պիզ զազէթալարընըտա օնլարա հագա րաթ իտէրիզ, վէ նամուսլարընը շիքէսթ իտէրիզ, սիզ օնլարը խաս էվ իատլարընը տէյի թանըլըն, պիզ հէր միլլէթտէն վէ էսիի գաթալիքիքաէն անլէրի տիւշմիւշ իլան իթմիշիլ, իշթէ պու տուր տէօրթ եպիսկոպոսլարընիճ րա էլէ իպրազ իթտիլէրի հարէքեաթ վէ իսան : Շու սօն կիւնլէրէտէք պու օլան իշէրտէն Բաբա հաղրէթլէրինին խապէրի եօգ տէյի ահալլիի ալտա թըպ տուրմագտա իքէն պու ալըն 13 իւնտէ միւ վէրրալս մէզքիւր մէք թիւպ եէթիշիլ վէ թապ ու նէշը օ լուհուպ քէնտիլէրին զայլէք եօլուհուտ պուլուհուտուգլարընը նամէի մէզքիւր տէ օգուտուգտան սօղրա տաիի աալա գըլամլէրինի պօղմայըպ, հաթթա ճիւրաթ իթտիլէրի չկաթաղիկտուղ հիլէթինի իքմալ իթմէք իշին եաղաճագ թէշըիֆաթընը տաիի թէքմիլ իթտի լէր :

(Տէլաթի) :

Կիւնտէ
րին
վար
վէ
հինէ
պալ
կիպի
արգ
ճէսինէ
շիւնմիւշլէր
տիր
Փագաթ
կէշէնլէրի
վասընա
իհգագը
զալտէ
եալընըզ
յատէճէ
սայիշի
նա
նէ
հ
րաթ
հաքէմլէրի
պիլ
րըլարգտէն
անըն
նիւ
միւսիլմանլար
աթէշը
շիտտէթլէրինի
թագալիհ
րանտանըն
մէշըուլ
տէ
սալար
րինի
ի պիր
ճիհէթ
ճեղայիր
թագալիհ
միւսիլմանլար
րիւնճէ
մէթէ
թահֆըզէնին
մէ
թա
թագըմ
եահուտիլէրին
նան
լէրէք
րը
լէր տիր

